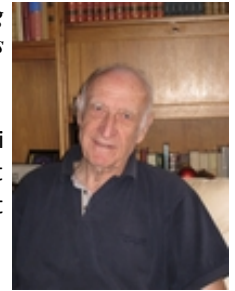

ANDERS M. HELTZEN

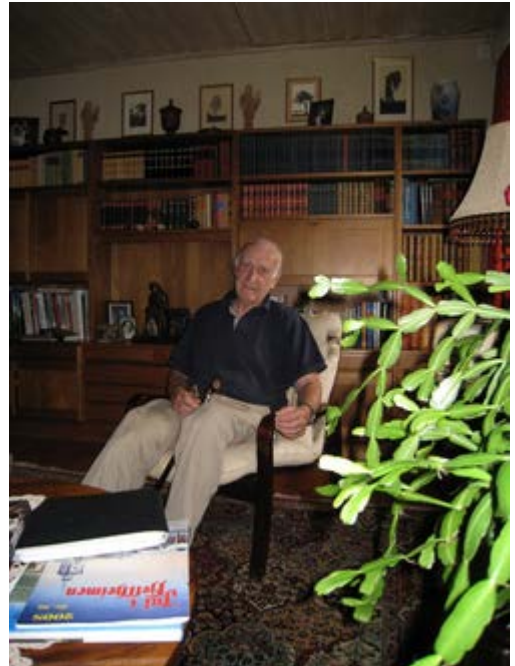
En veteran fyller år! Varsku her besøkte Anders M. Heltzen på 90-årsdagen den 31.juli 2010 og kan rapportere om rørlighet og at interessen for botanikk, kjemi, bergteknikk, dagens samfunnsutvikling fortsatt er levende.

Samtalen startet med planter, nunataker på Mørekanen i Weichsel-perioden, lærer-standen i mellomkrigsårene, hamstring og annet ulovlig arbeid i okkupasjonsårene, ISRM og norsk start og sluttet med norsk asylpolitikk. Ikke alt er relevant i NFF-sammenheng, men det antyder i det minste mental vitalitet.

Anders er Æresmedlem i foreningen og har vært en sentral person helt fra starten av, Ålesundgutt, født og oppvokst i en nylig gjenreist by, artium i 1940, studerte realfag i Oslo frem til start ved NTH i 1943. Høyskolen ble som kjent stengt samme høst og NTH-studiet ble gjennomopptatt etter krigen med eksamen fra Bergavdelingen i 1948. Senere mellomstasjoner var Rødsand Gruver, Kongsberg Sølvverk, Råstofflaboratoriet i Trondheim, Sulitjelma Gruber, Fjellsprengningsutvalget, så Kontor for Fjellsprenngningsteknikk som ble etablert i 1961.

"Kontoret" som etter hvert ble til Institutt var NFF's sekretariat gjennom en periode på 21 år. Mange av oss husker Anders som den avbalanserte møteleder for Fjellsprengningskonferansen. Instituttet "fusjonerte" med NGI og for Anders fulgte en periode i rådgiverfirmaet Elliot Strømme. Det sluttet naturligvis ikke med det, men fortsetter med aktivitet innen fagfeltet ingeniørgeologi og fjellsprenngningsteknikk og ikke minst som meningsytrer når det gjelder rasutsatte områder på nordvestlandet.

NFF blir til

En av de første konferansene om bergarbeider ble arrangert av Fjellsprengningsutvalget i samarbeid med kursavdelingen i NIF (nå Tekna). Det foregikk i Ingeniørenes Hus 14. – 19. oktober 1957 med tittel "Kurs i fjellsprenngningsteknikk". Kompendiet har et forord av Ragnar Heggstad datert juli 1958 som også betyr at foredragene ble ettersendt til deltagerne året etter.

Den første Fjellsprenngningskonferansen daterer vi til 1963 og da ble foreningen startet.

ISRM og NBG.

International Society for Rock Mechanics, ISRM, ble stiftet i Salzburg 1962. Sentralt sto bergmekanikere/geologer og det som gjerne benevnes Salzburger Kreis. Her var Leopold Müller en sentral person. Varsku her har sett over medlemslisten fra startfasen, det er ikke mange, flest fra Tyskland og Østerrike naturlig nok, men også en fra Norge – Laurits Bjerrum. Bjerrum var aktiv på mange områder og bidro sterkt til at også Norge fikk sin gruppe. Müller kontakter Bjerrum og i april 1966 går det brev fra NGI til Kontor for Fjellsprenngningsteknikk. Bjerrum skriver til Heltzen og foreslår et initiativ i retning av en norsk gruppe. Den ble dannet.

Vi tar med to bilder fra den første ISRM konferansen som ble arrangert i 1966 i Lisboa. Lisboa med Manuel Rocha har hatt stor betydning for utviklingen av ISRM og sekretariatet for ISRM holder fortsatt til i Portugal. Vegdirektoratet og Multiconsult er så vidt vi vet de eneste bedriftsmedlemmer fra Norge.

Leopold Müller er allerede nevnt flere ganger. Født i Salzburg 1908, artium samme sted 18 år senere, for øvrig sammen med Herberth v. Karajan. Begge dro til Wien for å studere. Müller på Musikk-akademiet og Karajan på den Tekniske høyskolen. Et semester var nok før begge ombestemte seg. Müller var ferdig uteksaminert med statseksamen og senere doktorgrad fra den Tekniske høyskolen i første del av de harde 30-årene, fikk etter hvert jobb og arbeid med motorveibygging og gjorde senere krigstjeneste med bygging av anlegg for krigsmakten bl. a. i Norge (ble tatt som krigsfange her 1945). Karajan gikk til Musikkakademiet, hans historie er vel kjent for de fleste.

Tilbake til Salzburger kreis. NATM (den nye Østerrikske byggemetoden) for tunnelbygging som ble utviklet eller systematisert i perioden 1957-65 benyttes rundt om i verden, gjerne i varianter og ofte med ulike navn. Sentrale personer var Rabcewicz, Müller og Franz Pacher.

Hamstring og annen ulovlig virksomhet i krigsårene. Også her er det grunnlag for referat, men Varsku her begrenser seg til en historie om beskjeden hamstring. Det var ikke helt uvanlig å trekke vekslere på bondenæringen for å øke mattilførselen. Her hadde distriktene større muligheter enn storbyboerne; i dette tilfelle en søndagstur på 3-gears sykkel fra Ålesund 45 km via Skodje/Sjøholt i retning den aktuelle melkeprodusent. Så langt alt bra, med fullt melkespann i sekken var det å starte hjemturen på nye 45 km.

- Akt 1. Girsystemet svikter, bare direkten funker. Høy fart på flatene og nedoverbakke, full stopp og spasertur i motbakker.
- Akt 2. Passering av Tyskerleir på Sjøholt. Enslig rytter i beste alder med stor ryggsekk vekker oppmerksomhet.
- Akt 3. Tysk soldat kaster seg på sykkel og tar opp jakt på mistenkelig person. Anders biter tennene sammen og sykler for alt det fysikken makter.
- Akt 4. Forfølgelsesritt. På slettene er Anders konge.
- Akt 5. Motbakker i Solnørområdet slår ut vår landsmann. Han er innhentet.
- Akt 6. Smilende soldat roper vennlig, fritt oversatt: Unnskyld, jeg vil bare varsle om at det renner melk nedover ryggen din! (snur sin sykkel og returnerer i retning av leiren)

Samtale om samfunn og asylopolitikk

Interessant, men ligger nok utenfor NFF's arbeidsområde.

Varsku her runder av med gode ønsker for jubilenten.